

Melanie Grabner și Christine Weidenweber

Tomatele

de la pasiune la practică

Cuprins

Începutul unei pasiuni 6

Bucurie multicoloră în grădină 6

Redescoperirea unor vechi soiuri
de legume 10

Dragoste de viață 12

ANGAJAMENT PENTRU VARIETATE 16

Tomata – o divă încrezătoare 18

Soiuri preferate 20

Lumea multicoloră a tomatelor 20

SOIURI TRADIȚIONALE

SAU HIBRIZI F1 22

Sfaturi bune 24

De la inimă de bou la tomate
sălbatică 26

Descrierea diverselor soiuri 28

Creștere și dezvoltare 88

De la sămânță la plantă 88

În parcela de legume 92

Întreținere 94

DESPRE ALBINE ȘI BONDARI 98

Poftă de tomate – frustrări legate de tomate:

Boli și dăunători 100

CU PASIUNEA

UNUI CRESCĂTOR DE PLANTE 108

Sfârșit și început – vremea recoltei 110

Semințe din propria recoltă 114

ÎN TÂRGURI TE AȘTEAPTĂ

COMORI DE GRĂDINĂ 116

Savoarea tomatelor 118

Fruct sănătos 118

Metode de conservare 122

Bune și gustoase:

rețete delicioase cu tomate 126

Anexe 140

Soiuri de tomate 140

Postfață 144

Index 146

Vizitați-o pe Melanie Grabner 147

Bibliografie selectivă 147

Surse foto 148

GRĂDINA

Bucurie multicoloră în grădină

Grădina mea se află într-una din multele străduțe lăturalnice din Böhl-Iggelheim. După ce trec prin curtea interioară și printr-un culoar de trecere, privirea îmi cade pe o varietate multicoloră de plante, o seră mare, iar în spatele acesteia mai multe straturi de plante, în care cresc, în afară de tomate și dovlecei zucchini rotofei, alungiți și rotunzi, barba-caprei, fragă-tătărească și multe altele.

Câte un loc pentru fiecare plântuță

În sera mai mare, cele mai frumoase soiuri de tomate stau unele lângă celelalte: galbene, roșii, maronii, mici, mari, doar tomate cu colțuri nu sunt. Într-o seră ceva mai mică crește o tomată sălbatică splendidă, mai exact *Rote Johannisbeertomate*, care se împodobește din abundență cu fructe roșii și mă încântă cu gustul său deosebit și intens.

GRĂDINA

Cum s-a ajuns la această varietate bogată din grădina mea? Totul a început de fapt în pepiniera de plante perene în care am studiat. În pepiniere, zilnic, multe plante ajung la grămada de compost deoarece nu corespund cerințelor clienților. Fie că au crescut prea mari și nu mai rentează să fie replantate, fie că au rămas după trecerea sezonului. Multe dintre aceste plante le-am luat cu mine acasă și le-am plantat în cele mai diverse locuri, salvându-le viața. În afară de aceasta, tocmai de la respectivele plante am învățat foarte multe despre cerințele și modul lor de creștere în grădină. Am descoperit că marea varietate de specii din grădină îmi fac viața mai veselă în mijlocul unei lumi multicolore. Aș dori să ofer fiecărei vietăți, fie ea plantă sau animal, dreptul la viață, adică un locșor potrivit pentru a crește și a se dezvolta. Chiar dacă uneori lipsește locul potrivit, până la urmă am găsit și am valorificat câte o posibilitate de refugiu pentru plante.

Stânga: Fructele de „Gelbe Cocktailtomate” și „Cherry Black” au fost recoltate de cu seară pentru o degustare de a doua zi.

Mijloc: Tomatele sălbatice se dezvoltă și printre plantele de lobodă roșie, de a căror tulpini se sprijină.

Dreapta: Anghinarea minunat colorată reprezintă o componentă permanentă a culturilor mele mediteraneene mixte.

În sera mea, plantele tinere și mai ales tomatele sensibile sunt foarte bine protejate.

Astfel, plantele din jardiniere cuceresc o a treia dimensiune și, chiar și în curtea acoperită cu pietriș, transformată în mare parte în prima mea grădină, s-au format nișe și locuri în care plantele se pot dezvolta foarte bine.

Aprecierea vieții este extrem de importantă pentru mine. O astfel de varietate bogată de plante se poate realiza într-un spațiu restrâns cu cheltuieli minime.

Infectată cu virusul tomatei

Descriu, fotografiez și îngrijesc cu multă dragoste toate soiurile mele de tomate. Cresc 6000 de plante tinere în fiecare sezon și niciuna dintre ele nu ajunge în grămada de compost!

Odată cu creșterea și recoltarea roadelor din propria mea grădină, a sporit și interesul meu pentru speciile agricole rare. Încă de copil, în anii 80, nu îmi plăceau legumele comune, care se găseau pe vremea aceea, în mod obișnuit, în piețe și grădini. Am fost fascinată de frumusețea ardeilor negri, a cartofilor albaștri, a tomatelor dungate și a altor legume cu forme neobișnuite. Aroma lor deosebită, recolta lor bogată în ciuda îngrijirilor minime și modalitățile variate de preparare a acestora m-au convins să le cultiv, să le observ, să le colecționez și să le prezint la expoziții și la târguri.

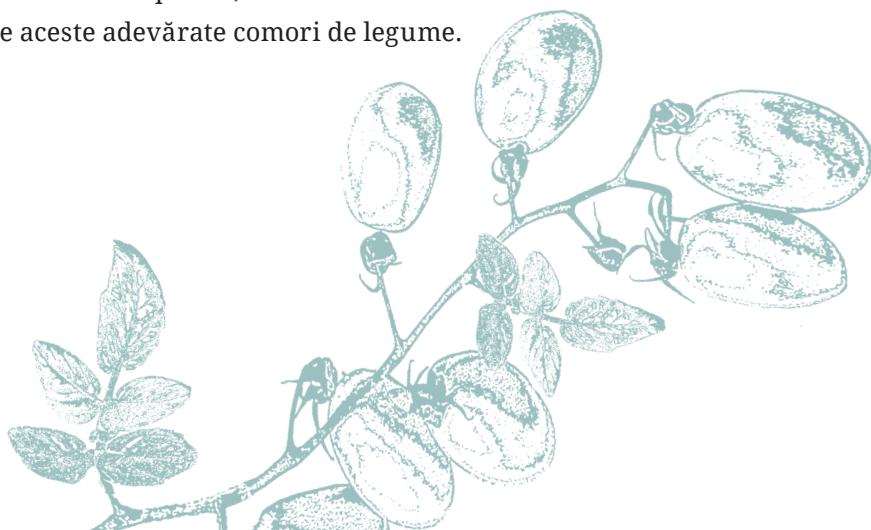
„Lumea mi se părea prea tristă,
de aceea mi-am creat un mediu viu,
frumos și colorat, experimentând
cultura plantelor în locuri mai puțin
obișnuite, cum ar fi curtea cu pietriș
sau jardinierele.”

**Tomatele îmi plac cel mai mult
proaspăt culese.**

Prezentându-mă pe piețele de schimb, am observat repede că cel mai bine se vindeau plantele tinere de tomate. Între timp am ajuns să dețin peste 600 de soiuri ușor de cultivat, la care se adaugă încă aproximativ 400 de soiuri deosebite, pentru pasionați – și dorința mea de a colecționa este încă în plină dezvoltare.

Am luat legătura cu alți cultivatori pasionați de tomate, fac schimb de semințe și de plante și, între timp, am devenit membră a „Asociației pentru menținerea varietății plantelor agricole” (Verein zur Erhaltung der Nutzpflanzenvielfalt – VEN), a asociației „Semințe libere” (Freie Saaten) din imediata mea vecinătate, precum și a asociației echivalente din Austria „Arca lui Noe” (vezi pagina 16). Pentru mine, grădinăritul include contactul și discuțiile de specialitate pe care le port cu alți iubitori de plante, cu care fac schimb de semințe pentru a obține aceste adevărate comori de legume.

PRIMELE MELE COMORI DIN RÂNDUL TOMATELOR

- „Sieger”: un soi de mărime mijlocie, de culoare roșie, robust, care se cultivă în aer liber
- „Black Plum”: o tomată prunișoară alungită, sub formă de prună, de culoare aproape neagră
- „Green Zebra”: un fruct cu dungi verzi-galbene, aromat, pentru gurmanzi
- „Gelbe Cockailtomate”: cu aromă de fructe

Redescoperirea unor vechi soiuri de legume

În anii 1960-1980, capacitatea de adaptare a soiurilor și speciilor la condițiile locale, perioadele de recoltare și de depozitare, precum și diversele modalități de utilizare, aveau semnificație numai pentru un număr restrâns de grădinari. Fructele mari și recoltele bogate erau singurele criterii care contau, iar combaterea dăunătorilor din grădină se realiza doar prin mijloace chimice. Odată cu apariția mișcării ecologiste și a conștientizării faptului că alimentația sănătoasă are o importanță vitală pentru om, precum și datorită mediatizării tot mai multor scandaluri legate de contaminarea mediului și implicit a alimentelor, s-a ajuns treptat să se revină la vechile soiuri, și la specii demult uitate.

Aceste soiuri vechi încântă mai ales prin aroma lor delicioasă, pielea subțire și moale, precum și prin varietatea mare a modalităților de utilizare. În bucătărie, legume vechi precum scorțonera și mangoldul au ajuns la rangul de Haute Cuisine.

Despre norocul de a avea o grădină

Un articol despre tomate, publicat într-o revistă de grădinărit, enumera nenumăratele soiuri și hibrizi de tomate existente. Cine cunoștea pe vremea aceea soiuri cu fructe punctate, galbene, dungate? În acea clipă m-am hotărât că voi amenaja o grădină în

Dreapta: Știrul verde este o legumă veche cultivată pentru frunze, care aparține familiei amarantului.

Stânga: Tomatele și mangoldul merg bine împreună. Mangoldul are pretenții reduse față de substanțele nutritive.

care voi cultiva tomate. Tomatele merită un loc de cinste în grădină, chiar și numai pentru coloritul variat al fructelor. Totul a început la scară mică; inițial au fost doar trei plântuțe, care au crescut într-un strat îngust sub fereastra bucătăriei mele. Ca să fiu sinceră, prezența lor a fost destul de amărâtă, iar ele serveau unui singur scop: să țină țânțarii la distanță.

Ulterior lucrurile s-au schimbat; a venit momentul potrivit și am reușit să amenajez prima grădină personală în care să cultiv plantele după bunul plac. Ce poate fi mai frumos decât să cauți în cataloage semințele și plantele dorite, pe care ulterior să le comanzi! Astfel au ajuns în grădina mea multe soiuri rare de legume, printre care și primele tomate.

Tinerii nu au de obicei prea mult timp pentru grădină – la fel mi s-a întâmplat și mie. Neavând sursă de apă, tomatele nu se puteau aștepta la prea multă îngrijire. Cu toate acestea, s-au dezvoltat și au dat tot ceea ce au avut mai bun. Chiar dacă nu vă vine să credeți au fost cele mai bune tomate pe care le-am mâncat vreodată!

Tomatele sunt delicioase și foarte versatile în utilizarea lor culinară. Prin urmare este evident, că trebuie să cultivi personal cât mai multe plante. Din patru soiuri în primul an, în al doilea an de grădinărit am ajuns deja la treizeci!

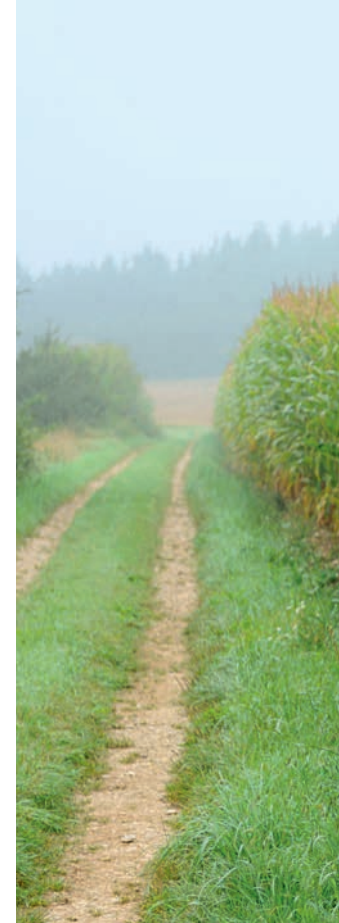
TOMATE ÎMPOTRIVA ȚÂNȚARILOR

Deși astăzi acest lucru este greu de crezut, inițial tomatele n-au făcut parte „din programul meu” de cultură. Sfatul l-am primit de la o vecină: „Plantează câteva tomate în fața ferestrei de la bucătărie, astfel vei alunga țânțarii.” Acum am deja de ani de zile tomate în fața ferestrei și doar rareori se mai rătăcește câte un țânțar în casă.

Stânga: Răsplata eforturilor: coșurile cu tomate colorate sunt foarte apreciate în rândul cunoștințelor mele.

A doua imagine din stânga: Mohrle, ajutorul meu de 14 ani, este la fel ca și mine, o iubitoare a grădinilor.

Dragoste de viață

Știm oare să prețuim varietatea incredibilă de lucruri colorate și frumoase pe care ne-o oferă viața? În agitația zilelor noastre, în oferta multimedia care amenință să ne inunde, lucrurile mărunte sunt totuși cele care fac ca viața să merite să fie trăită. Mirosul pământului după o ploaie de vară, ghiocelul, care își scoate florile gingașe în ciuda gheții și a zăpezii și, bineînțeles, miracolul că din semințele mici de tomate, argintii, uniforme, iau naștere plante și fructe atât de diferite – ca să nu mai vorbim de nuanțele de culoare și de gust.

Despre tratarea nechibzuită a mediului

Oferta de alimente este pur și simplu prea mare, astfel încât alegem repede cele mai ieftine produse. Carnea se găsește la „prețuri de nimic”, la fel și celelalte produse alimentare din hipermarketurile cu autoservire. Cu această atitudine ne facem rău nouă înșine, deoarece astfel de produse alimentare ieftine pot fi realizate numai în sistem industrial, cultivând o singură specie pe suprafețe mari, cu un consum mare de energie.

**A doua imagine din dreapta:
Bolile și dăunătorii o duc bine
cultivând o singură specie,
deoarece se pot răspândi cu
ușurință.**

**Dreapta: în grădina mea am
avut numai experiențe
pozitive cu culturile mixte.**

Cultivarea unei singure specii pe o anumită suprafață de teren se practică în agricultură, silvicultură și, de asemenea, în grădini; gândiți-vă numai la câmpurile uriașe de lalele din Olanda. Acest sistem de cultură s-a impus mai ales datorită revoluției industriale. Pe suprafețe mari se cultivă, de exemplu, numai grâu sau porumb. Cultivarea este mai simplă pentru fermieri, grădinari și silvicultori, iar recoltele mari sunt garantate. Pe de o parte, acest lucru este important, deoarece nu dorim să renunțăm la oferta bogată și la prețurile mici. Pe de altă parte există însă o mulțime de dezavantaje, mai ales atunci când plantele sunt atacate de o boală sau de un dăunător, punând în pericol întreaga recoltă. În astfel de cazuri, tratamentele fitosanitare cu produse chimice sunt singura modalitate de a împiedica acest lucru.

Dacă se practică monocultura, adică pe aceeași suprafață se cultivă aceeași specie mai mulți ani la rând, solul are de suferit deoarece plantele extrag mereu aceleași substanțe nutritive. Pentru a-l revitaliza trebuie să fie tratat, adică fertilizat, în general, cu îngrășăminte chimice.

Cultivarea unei singure specii pe o anumită suprafață de teren este uneori dificilă mai ales în locurile în pantă unde, de exemplu, în timpul ploilor, se ajunge la eroziunea solului, lucru care epuizează și mai mult pământul.

Urmările cultivării unei singure specii pe o anumită suprafață de teren sunt așadar evidente: degradarea solului și apariția în masă a bolilor și dăunătorilor. Multe dintre speciile cultivate în sistem industrial sunt folosite ca hrană pentru creșterea intensivă a animalelor, lucru care pune sub semnul întrebării caracterul etic al acțiunilor. Administrarea profilactică de antibiotice care permit creșterea animalelor în spațiu restrâns, afectează sănătatea oamenilor. Scopul urmărit? Câștiguri din ce în ce mai mari într-un timp din ce în ce mai scurt – acest lucru însă nu poate merge la infinit. Este timpul să revenim la lucruri mai apropiate de natură.

Bineînțeles că nu mai putem renunța la tehnologie și la sistemele moderne de producție din agricultură. Modificările intervenite în habitatele noastre, schimbările climatice, apariția de boli noi și dăunători din ce în ce mai agresivi sunt doar câțiva factori care ar trebuie să ne determine să punem din nou mai mult preț pe conservarea biodiversității. Aceasta presupune specii rezistente, obținute din cultura tradițională. Oferta noastră bogată de alimente a luat naștere prin munca a sute de generații de oameni din lumea întreagă, timp de mai bine de 15.000 de ani.

Nu în ultimul rând, o diversitate biologică bogată oferă albinelor și multor altor insecte hrană și mediul necesar de viață.

Chiar dacă unele soiuri nu oferă recolte bogate, au multe alte proprietăți valoroase, precum și o mare rezistență la boli. Menținerea varietății este o condiție importantă pentru a putea recolta în continuare produse, într-un mediu schimbător cu mari fluctuații climatice.

Deoarece comerțul normal are, de cele mai multe ori, doar puține de oferit în acest sens, am început să îmi produc singură semințele și să înmulțesc personal tomatele.

Varietăți regionale

Este minunat faptul că produsele regionale încep să fie, din nou, din ce în ce mai apreciate. Atunci când cumpăr ouăle de la fermierul de alături, știu că el crește animalele în condiții adecvate speciei, acordând o mare atenție hrănirii lor. În cazul fructelor și legumelor lucrurile sunt similare.

Soiul „Haubners Vollendung” se dezvoltă minunat în grădina mea, deoarece este optim adaptat la clima din câmpia Rinului.

Căpșunile proaspăt culese de pe câmpul din localitatea vecină nici nu se pot compara ca și gust cu cele care au zburat mii de kilometri până au ajuns în supermarketurile noastre. La acest aspect se mai adaugă în ultimii ani încă altele două: schimbările climatice ridică mari probleme, iar datorită globalizării ajung în zonele noastre dăunători de carantină, de care nu am mai auzit până acum. Acestor provocări le putem face față numai cu o floră și faună variate. În grădină, lucrurile sunt la fel ca și pe suprafețe mari: dacă se cultivă numai tomate, dăunătorii – cum sunt acarienii din familia Tetranychidae – sau bolile – cum este, de exemplu, mana – pot distruge întreaga recoltă. Dacă în schimb, în grădină există multe specii de legume și fructe, distrugerea unei legume poate fi compensată de o altă legumă.

Păcălirea vremii

Speciile și soiurile locale joacă un rol important mai ales în contracararea capriciilor vremii din ultimii ani. Legumele și fructele, care se cultivă de multă vreme și pe suprafețe mari în regiune, sunt adaptate la temperaturile scăzute, căldură sau condițiile de sol din zonă (de exemplu, sol nisipos). Aceste soiuri pot realiza recolte bune chiar și în condiții meteorologice extreme, iar cu o lățime de bandă genetică mare suntem înarmați împotriva vântului și a vremii, a tristeții și a monotoniei.